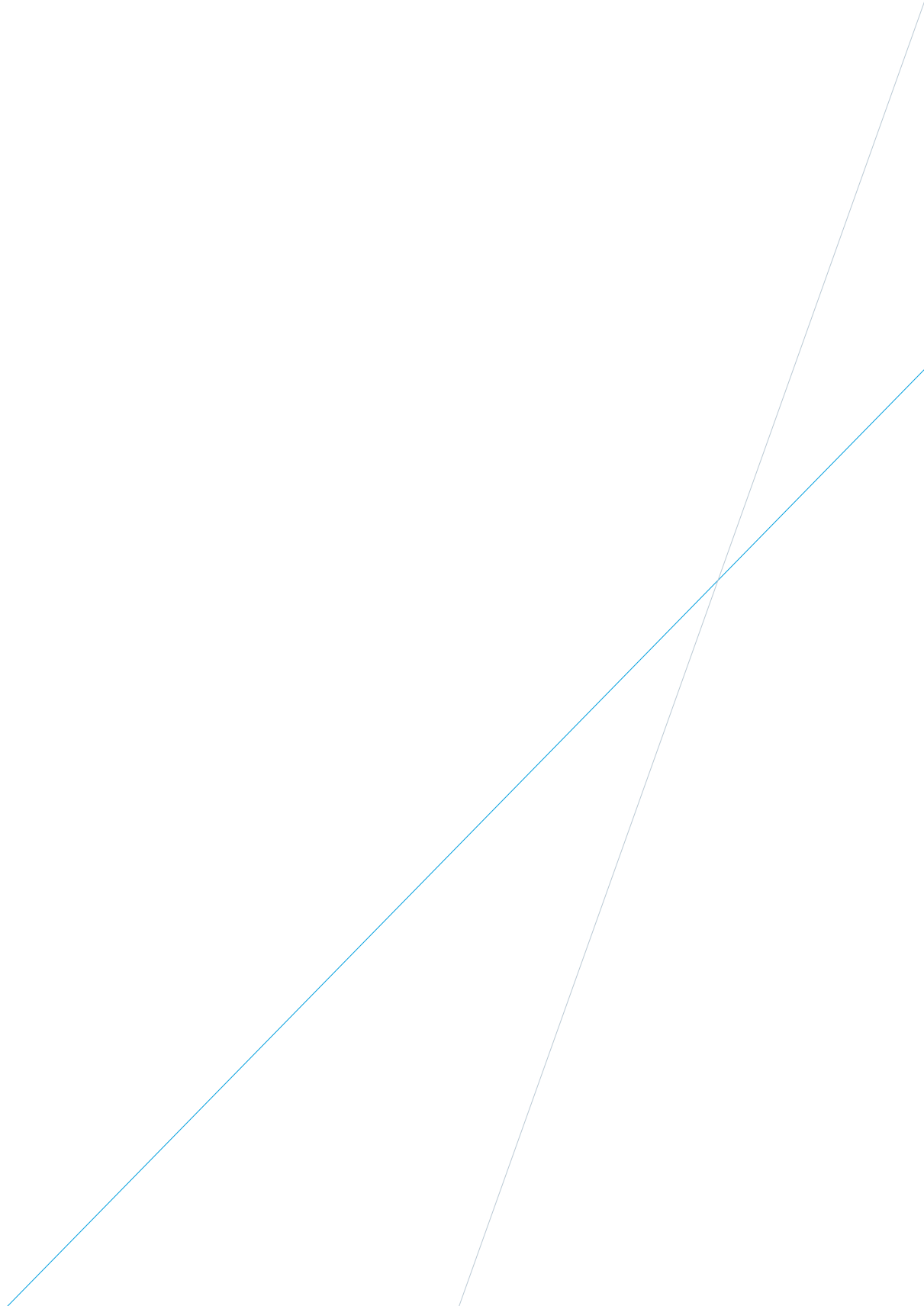

Vision om en styrket diabetesindsats i Region Midtjylland

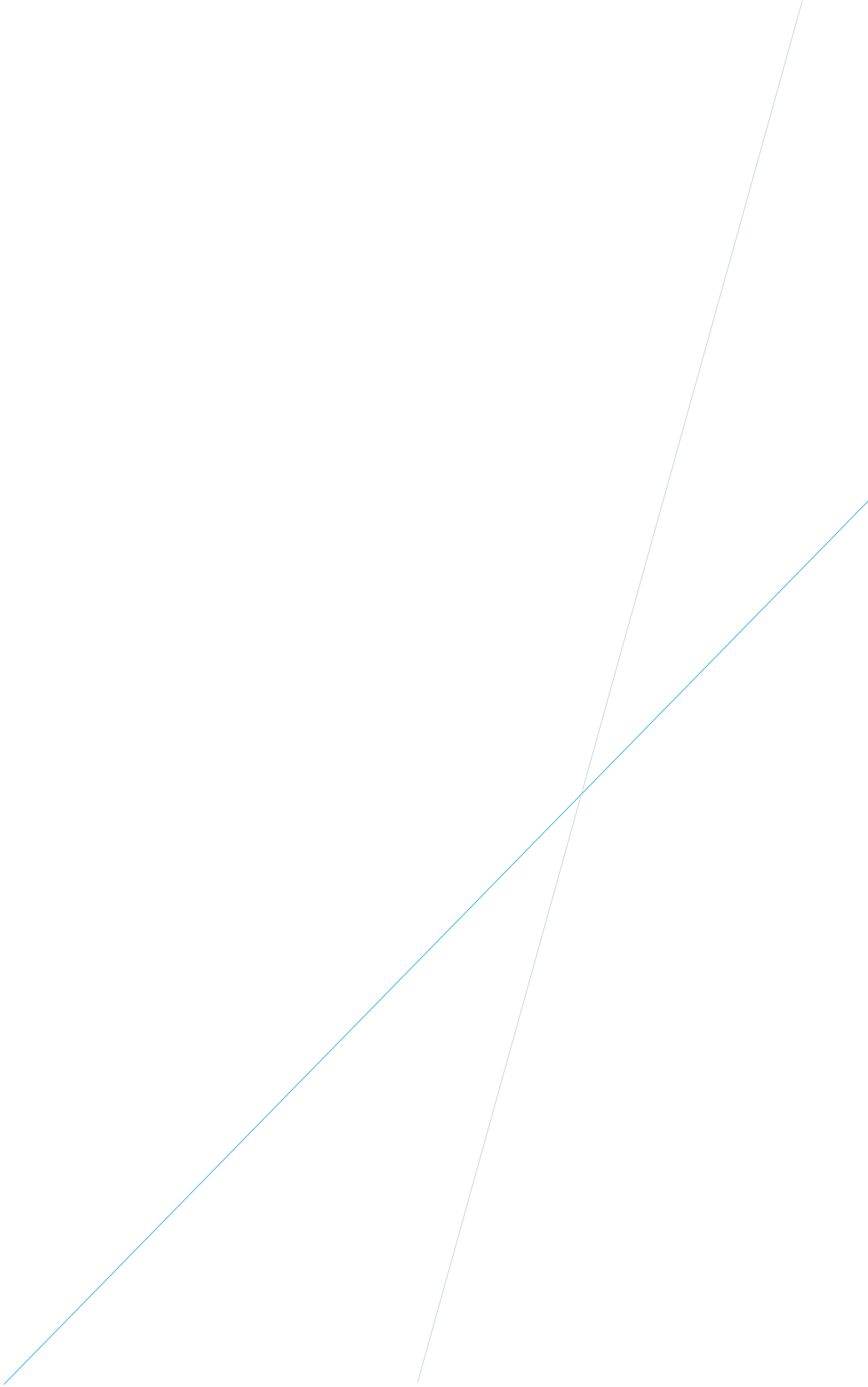
Etablering af Steno Diabetes Center Aarhus

3. august 2016

Indholdsfortegnelse

1. BAGGRUND.....	5
1.1. REGION MIDTJYLLAND OG VÆSENTLIGE SAMARBEJDSPARTNERE	5
1.2. NOVO NORDISK FONDEN	6
2. VISION, MÅLSÆTNINGER, TILTAG OG ERFARINGER.....	7
2.1. VISION.....	7
2.2. MÅLSÆTNINGER	7
2.3. TILTAG	8
2.4. ERFARINGER.....	9
3. LØFT AF KVALITETEN I DIABETESINDSATSEN I HELE REGIONEN.....	9
3.1. AMBITION FOR DIABETESBEHANDLINGEN	10
3.2. AMBITION FOR FORSKNING	10
3.3. AMBITION FOR TIDLIG OPSPORING OG FOREBYGGELSE.....	12
3.4. AMBITION FOR UDDANNELSE	12
4. STYRKELSE AF SAMARBEJDET OM DIABETESINDSATSEN I ALLE SEKTORER	13
4.1. SAMARBEJDSMODEL MELLEMLIG REGION MIDTJYLLANDS HOSPITALER.....	13
4.2. BEHANDLINGSSTRUKTUR	14
4.3. TVÆRSEKTORIEL SAMARBEJDSMODEL	17
5. ETABLERING AF ET CENTER.....	18
5.1. NYE RAMMER.....	18
5.2. AREAL	19
5.3. EJERSKAB	19
6. STYRINGSMODEL OG FINANSIERING	19
6.1. STYRINGSMODEL.....	19
6.2. FINANSIERINGSMODEL	20
7. PROCES FOR VIDERE UDVIKLING OG IMPLEMENTERING	22

1. Baggrund

Diabetes er en sygdom, der er forbundet med udvikling af alvorlige komplikationer og reduceret livskvalitet. Selvom overlevelsen er stigende, er den forventede livslængde fortsat markant kortere end for baggrundsbeholdningen. Beregninger anslår, at diabetes koster det danske samfund 32 mia. kr. om året¹. Desuden rammer sygdommen i højere grad svage og udsatte grupper, idet forekomsten af Type 2-diabetes er nært relateret til parametre som uddannelseslængde, psykisk sygdom, etnicitet og lav indkomst.

Den forventede stigning i antallet af nydiagnosticerede diabetespatienter og patienter, der lever længere med diabetes betyder, at der er behov for at styrke og udvikle indsatser omhandlende forebyggelse, sundhedsfremme, behandling, uddannelse og forskning.

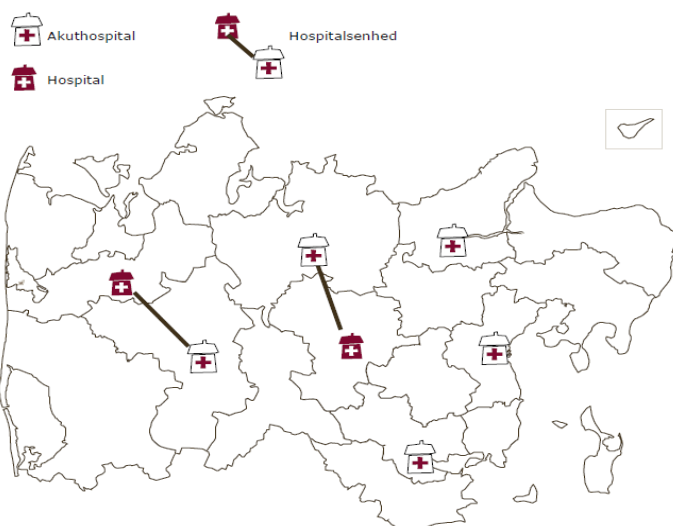
På denne baggrund har Novo Nordisk Fonden og Region Midtjylland etableret et samarbejde om et samlet, substantielt løft af diabetesindsatsen. Etableringen af Steno Diabetes Center Aarhus (SDCA) sigter mod at imødekomme de beskrevne udfordringer, til gavn for alle borgere i regionen.

Et samarbejde mellem Novo Nordisk Fonden og Region Midtjylland knytter to stærke aktører inden for diabetesområdet sammen, og udgør derved et stærkt afsæt for udviklingen af en integreret diabetesindsats i verdensklasse.

1.1. Region Midtjylland og væsentlige samarbejdspartnere

Region Midtjylland har 1,29 mio. indbyggere svarende til 23 procent af den samlede danske befolkning. Med et samlet areal på 13.142 km² er regionen den arealmæssigt største. Der er fem selvstændige hospitalsenheder i regionen, hhv. Regionshospitalet Randers, Hospitalsenhed Midt, Hospitalsenheden Vest, Hospitalsenheden Horsens og Aarhus Universitetshospital¹. Dertil kommer Psykiatri og Social. Diabetesbehandlingen i Region Midtjylland foregår på syv matrikler².

Figur 1: Hospitalsmatrikler med diabetesbehandling – herunder akuthospitaler

¹ Societal costs of diabetes mellitus in Denmark. C Sortsø, A Green, PB Jensen, M Emneus. Diabet Med. 2015 Sep 28. doi: 10.1111/dme.12965

² Herning, Holstebro, Viborg, Silkeborg, Horsens, Randers og Aarhus.

Regionsrådet i Region Midtjylland fastlægger de overordnede rammer for planlægningen på sundhedsområdet. Et samarbejde med Novo Nordisk Fonden vil basere sig på det eksisterende regionale planlægningsgrundlag på sundhedsområdet, som er fastlagt igennem de seneste år, og hvor de væsentligste selvstændige regionale planer er:

- ▶ Akutplanen (2007), som beskriver organiseringen af akutbehandlingen i regionen bl.a. med udgangspunkt i fem akuthospitaler, der modtager akutte uselekterede patienter.
- ▶ Sundhedsplanen (2013)³ *'fælles ansvar for sundhed'*, hvis tre overordnede visioner er:
  - På patientens præmisser
  - Sundhed og sammenhæng – gensidig afhængighed
  - Den bedste kvalitet – hver gang på den rigtige måde

Regionsrådet deler endvidere en række visioner og målsætninger for sundhedsområdet med de væsentligste samarbejdspartnere: Aarhus Universitet, kommuner og almen praksis.

Samarbejdet med Aarhus Universitet omfatter Aarhus Universitetshospital og blev i 2012 intensiveret og udvidet til også at omfatte regionshospitalerne, præhospitalet, folkesundhedsområdet og regionspsykiatrien. Samarbejdet har til formål *'gennem samarbejde om forskning, udvikling og uddannelse til stadighed at øge kvaliteten og evidensen i sundhedsvæsenets tilbud til gavn for borgere og patienter'*. Den fælles strategi for samarbejdet mellem Region Midtjylland og Aarhus Universitet *'Viden, sundhed og velfærd'* har de tre overordnede visioner *'vi udvikler ny viden på højt internationalt niveau, vi udveksler viden lokalt, nationalt og internationalt, og vi anvender viden aktivt'*⁴.

Samarbejdet med kommunerne og almen praksis i regionen finder sted på flere planer og er blevet væsentligt udbygget siden strukturreformen i 2007. Den seneste sundhedsaftale (2015-2018)⁵ introducerer således en værdibaseret tilgang til det tværsektorielle samarbejde mellem region, kommuner og almen praksis, der tager afsæt i visionerne om *'Et sundhedsvæsen på borgernes præmisser, Sundhedsløsninger tæt på borgeren og Mere lighed i sundhed'*.

Region Midtjyllands samarbejde med de øvrige sektorer, herunder særlig de praktiserende læger, er særligt veludviklet, hvilket bl.a. kommer til udtryk ved en højere andel patienter, der behandles i primærsektoren f.eks. på diabetesområdet.

1.2. Novo Nordisk Fonden

Novo Nordisk Fonden er en dansk erhvervsdrivende fond, som i følge sit uddelingsformål yder støtte til videnskabelige, humanitære og sociale formål samt til forskningshospitalsvirksomhed inden for diabetes i Danmark. Udgangspunktet er fondens vision om at yde et betydeligt bidrag til forskning og udvikling, som forbedrer menneskers helbred og velfærd. Fonden arbejder selvstændigt og uafhængigt af andre interesser og hensyn end de, der fremgår af fondens vedtægtsbestemte formål. Fondens uddelinger sker i form af bevillinger uden krav om modydelse.

Novo Nordisk Fonden har en ambition om at yde et betydeligt bidrag til en substantiel forbedring af det samlede tilbud til borgere med diabetes i hele Danmark. Første skridt i denne ambition tager udsping i fondens historiske støtte til Steno Diabetes Center (SDC)⁶ og senest i samarbejdet med

³ <http://ipaper.ipapercms.dk/RM/KoncernKommunikation/Sundhedsplan/Sundhedsplan2013/>

⁴ https://www.rm.dk/globalassets/zdesign/media/sundhed/samarbejde-universitet-og-region/strategi-for-samarbejdet-pa-sundhedsområdet-mellem-aarhus-universitet-og-region-midtjylland_24-april-2013.pdf

⁵ http://www.sundhedsaftalen.rm.dk/siteassets/forside/sundhedsaftale_tryk.pdf

⁶ Steno Diabetes Center er et privathospital ejet af Novo Nordisk A/S, og driften støttes bl.a. af Novo Nordisk Fonden. SDC overdrages den 1. januar 2017 til Region Hovedstaden som et led i etablering af Steno Diabetes Center Copenhagen (SDCC).

Region Hovedstaden om at sikre en styrket diabetesindsats i Region Hovedstaden. Her er omdrejningspunktet etablering af Steno Diabetes Center Copenhagen (SDCC).

2. Vision, målsætninger, tiltag og erfaringer

2.1. Vision

Med afsæt i de to parters stærke positioner på diabetesområdet, har Region Midtjylland og Novo Nordisk Fonden en fælles vision om at gøre en betydelig forskel for personer med diabetes i Region Midtjylland. Ambitionen er at etablere et Steno Diabetes Center Aarhus, som skal være et specialiseret videns- og kompetencecenter inden for diabetes. I kraft heraf skal centret tilbyde og udvikle de bedste behandlingstilbud globalt for personer med diabetes og understøtte behandling og forebyggelse lokalt i et tæt samarbejde med regionshospitaler, kommuner og almen praksis, bl.a. igennem fælles uddannelses- og rådgivningsindsatser. Centret skal i samspil med Aarhus Universitet og de øvrige danske forskningsmiljøer udgøre et af verdens førende miljøer for klinisk diabetesforskning og herigennem være omdrejningspunkt for diabetesforskning rettet mod nye behandlings- og forebyggelsestiltag. Centret skal bygges ved Aarhus Universitetshospital i Skejby og tilbyder ambulant, personcentreret diabetesbehandling af højeste kvalitet efter de mest moderne standarder.

Den overordnede vision er, at etableringen af Steno Diabetes Center Aarhus skal bidrage til:

- ▶ At øge livslængde og livskvaliteten for alle personer med diabetes i Region Midtjylland.
- ▶ At bremse tilvæksten af nye diabetestilfælde.

2.2. Målsætninger

Steno Diabetes Center Aarhus skal således gøre en forskel både for alle personer i Region Midtjylland, der har diabetes, og for de, som potentielt kan få diabetes. Dette skal ske i henhold til en række målsætninger om at:

Steno Diabetes Center Aarhus udvikler og implementerer evidensbaserede behandlingstilbud af højeste internationale kvalitet.

Steno Diabetes Center Aarhus skal tilbyde alle personer med diabetes i regionen, uanset bopæl, et let tilgængeligt, personligt tilpasset behandlingstilbud af højeste kvalitet. Behandlingskvaliteten skal være understøttet af høj faglig kvalificeret uddannelse af både personer med diabetes og personale. Steno Diabetes Center Aarhus skal være drivkraften i udvikling, afprøvning og implementering af nye, innovative, forskningsbaserede behandlings- og rådgivningstiltag med henblik på at sikre integrerede behandlingstilbud i international klasse for alle i regionen.

Steno Diabetes Center Aarhus' indsatser tilrettelægges på patientens præmisser.

Igennem aktiv involvering af den enkelte person med diabetes tilrettelægges en differentieret og individuel indsats. Indsatsen skal tage udgangspunkt i sygdomsstadie, evt. andre sygdomme, livssituation, ressourcer, alder, mm.

For at bidrage til at skabe mere lighed i sundhed, og for at øge behandlingskvaliteten for alle personer med diabetes i regionen, skal der være særlig fokus på sårbare og udsatte grupper, som har vanskeligt ved at profitere af sundhedsvæsenets ydelser, når det kommer til at opnå velbehandlet diabetes.

Steno Diabetes Center Aarhus er eksponent for en sammenhængende indsats overfor personer med diabetes.

Steno Diabetes Center Aarhus skal bidrage til en mere sammenhængende diabetesindsats igennem en styrkelse af samarbejdet omkring diabetesrelateret forebyggelse, tidlig opsporing og behandling mellem regionens hospitaler, kommuner, almen praksis samt andre relevante offentlige og private aktører. Steno Diabetes Center Aarhus skal understøtte udviklingen af en fælles, databaseret populationstilgang, så sundhedsprofessionelle på tværs af sektorer, som er involverede i forebyggelse og behandling, kan dele viden og information med henblik på at skabe mere sammenhængende indsatser til gavn for den enkelte.

Steno Diabetes Center Aarhus bidrager til at konsolidere og fremme Danmarks placering i den internationale elite inden for klinisk diabetesforskning.

Steno Diabetes Center Aarhus skal bygge videre på de veletablerede og stærke forskningssamarbejder mellem regionens hospitaler og Aarhus Universitet og etablere samarbejder både med de øvrige Steno Diabetes Centre som led i en samlet og koordineret national indsats, og internationalt. Regionens strategiske forskningsområder skal videreudvikles og styrkes, således at regionen og Danmark fortsat er en attraktiv samarbejdspartner for førende offentlige og private institutioner. Desuden skal det faglige miljø, der kan tiltrække forskningstalenter nationalt og internationalt, styrkes. Forskningsresultater skal bringes i anvendelse i behandlingen af personer med diabetes, hvilket rækker ud til såvel klinikere i hele regionen som til virksomheder, der kan udvikle teknologier eller produkter til lettelse af livet med diabetes.

2.3. Tiltag

For at realisere visionen og målsætningerne etableres tre overordnede tiltag i Steno Diabetes Center Aarhus. Tiltagene udgør hjørnestenene i et bredtfaavnende program for styrkelse af den samlede diabetesindsats i Region Midtjylland og omfatter henholdsvis kvalitet, organisation og fysiske rammer.

Løft af kvaliteten i diabetesindsatsen i hele regionen.

I tæt samspil med det øvrige sundhedsvæsen i regionen skal centret løbende udvikle og implementere kvaliteten i behandling, tidlig opsporing, forebyggelse og klinisk forskning. Centret skal være frontløber og understøtte udviklingen af kvaliteten gennem samarbejde med førende forskningsmiljøer og aktører både i Danmark og internationalt. Centret skal sikre forskningsbaseret uddannelse på højeste faglige niveau af både fagprofessionelle, der beskæftiger sig med diabetes, og af personer med diabetes.

Dette tiltag udfoldes i afsnit 3 for hhv.:

- ▶ Behandling af diabetes (afsnit 3.1)
- ▶ Forskning i diabetes (afsnit 3.2)
- ▶ Tidlig opsporing og forebyggelse af diabetes (afsnit 3.3)
- ▶ Uddannelse (afsnit 3.4)

Styrkelse af samarbejdet om diabetesindsatsen i alle sektorer.

Sammenhængende forløb af høj kvalitet forudsætter en tydelig arbejds- og ansvarsdeling mellem sektorerne samt en dedikeret implementering og opfølgning herpå. Det er således målsætningen, at ledelsen og organiseringen af Steno Diabetes Center Aarhus skal understøtte sammenhængen i behandlingsforløbene, såvel som løbende udbredelse af den høje kvalitet i diabetesindsatsen til resten af regionen.

Dette tiltag udfoldes i afsnit 4 og 6 om hhv.:

- ▶ Samarbejde mellem Region Midtjyllands hospitaler (afsnit 4.1, herunder om roller for Steno Partners)

- ▶ Behandlingsstruktur (afsnit 4.2)
- ▶ Tværsektoriel samarbejdsmodel (afsnit 4.3)
- ▶ Styringsmodel (afsnit 6.1)

Etablering af et center.

Centret bygges som en ny bygning i Forum ved Aarhus Universitetshospital. Centret er en ambulans specialklinik og den grundlæggende tanke om, at behandlingen skal være personcentreret, kommer til udtryk ved, at behandleren kommer til personen med diabetes, og ikke omvendt. Således skal de fysiske rammer understøtte en let adgang til alle nødvendige ambulante screenings- og behandlingsaktiviteter i trygge og indbydende omgivelser.

Dette tiltag udfoldes i afsnit 5 for hhv.:

- ▶ Bygningen (afsnit 5.1)
- ▶ Arealet (afsnit 5.2)
- ▶ Ejerskabet (5.3)

2.4. Erfaringer

I realiseringen af centret vil Region Midtjylland og Novo Nordisk Fonden trække på det danske og internationale erfaringsgrundlag. Samtidig vil centret og dets samspil med de øvrige kommende Steno Centre være nyskabende i sin art og struktur. Det vil derfor ikke være muligt at bygge videre alene på én given model, men i stedet skal der plukkes af gode og velkonsoliderede erfaringer til brug for det videre arbejde.

Region Midtjylland besidder en stærk position inden for klinisk diabetesforskning og behandling, og der er lang tradition for at fremme og prioritere uddannelse og sundhedsfremme. Steno Diabetes Center Aarhus vil derfor tage afsæt i en stærkt funderet indsats i Region Midtjylland. Samtidig muliggør samarbejdet med Novo Nordisk Fonden, at indsatsen i Steno Diabetes Center Aarhus kommer i en international liga. Det er her relevant at se til erfaringer fra førende internationale diabetescentre som f.eks. Joslin Diabetes Center i Boston og Imperial College London, der har arbejdet målrettet for at samle ekspertisen, for at sikre adgang til de nyeste faciliteter og udstyr og for at muliggøre etableringen af størst mulige kohorter af diabetespatienter.

Endelig vil den viden, der indsamles i udviklingen af Steno Diabetes Center Copenhagen (SDCC)⁷ og udviklingen af nye Steno-indsatser i de øvrige regioner, bringes i spil med henblik på at sikre det bedst mulige afsæt for udviklingen af Steno Diabetes Center Aarhus.

3. Løft af kvaliteten i diabetesindsatsen i hele regionen

Centret skal levere og løbende kvalitetsudvikle standardindsatser på diabetesområdet og derudover vil centeret være ansvarlig for at udvikle en række supplerende indsatser inden for hhv. behandling, forskning, forebyggelse/tidlig opsporing og uddannelse. I det følgende beskrives rammerne for de tiltag, der samlet skal løfte kvaliteten i hele diabetesindsatsen med henblik på at opnå visionen om at sikre højere livskvalitet og –længde og om at forebygge forekomsten af diabetes i Region Midtjylland. Centerets supplerende aktiviteter skal yderligere beskrives og prioriteres i konkretiseringen af visionsoplægget (jf. afsnit 7).

⁷ Novo Nordisk Fonden har i samarbejde med Region Hovedstaden etableret en vision og en drejebog at skabe et samlet løft af diabetesindsatsen på tværs af sektorer og aktører i hovedstadsregionen. Drejebogen blev godkendt af hhv. Region Hovedstadens regionsråd og Novo Nordisk Fondens bestyrelse i maj 2016. Implementeringen af SDCC er påbegyndt umiddelbart herefter, og de første initiativer i regi af SDCC sættes i drift fra 2017.

3.1. Ambition for diabetesbehandlingen

Steno Diabetes Center Aarhus skal levere excellent behandling på højt internationalt niveau, som kommer alle personer med diabetes i Region Midtjylland til gavn og bidrager til et længere liv og højere livskvalitet.

På den baggrund skal Steno Diabetes Center Aarhus bl.a.;

- ▶ Tilbyde ny og banebrydende behandling i verdensklasse med det mål, at centret sikrer sin unikke position som videns- og kompetencecenter.
- ▶ Tilbyde behandling af alle typer diabetes samt etablere en række specialklinikker. Specialklinikkerne vil være specialiserede i komplekse problemstillinger inden for diabetologien om f.eks. komplikationer, livsovergange, sociale problemstillinger og teknologi. Målet er at kunne tilbyde alle personer med diabetes et højt specialiseret tilbud, der imødekommer den enkeltes specifikke behov.
- ▶ Tilbyde og udvikle differentierede indsatser med individuelle behandlingsmål, tilrettelagt ud fra den enkelte person med diabetes' vilkår og situation. Målet er at fremme lighed i sundhed ved, at behandlingen foregår på patientens præmisser, så alle personer med diabetes får den rette behandling og så udvikling af komplikationer til sygdommen kan forebygges.
- ▶ Bidrage til at understøtte diabetesbehandling i almen praksis og rehabilitering i kommunalt regi igennem rådgivning, uddannelse og udgående funktioner. Målet er at sikre opdateret behandlingstilgang af høj kvalitet i alle sektorer nær ved borgeren.
- ▶ Udvikle teknologiske løsninger i diabetesbehandlingen på baggrund af de allerede udviklede erfaringer med nye teknologier. Målet er at udvikle tilbud, der øger kvaliteten af behandlingen, og som letter tilgangen til behandlingen.
- ▶ Inden for centrets rammer sikre umiddelbar adgang til alle fagpersoner med betydning for optimal diabetesbehandling og sikre let og koordineret behandling af evt. komorbiditet. Målet er at sikre behandlingsforløb uden unødvendige overgange og ventetid. Alle behandlingsformer skal kunne tilbydes i Steno Diabetes Center Aarhus, og det skal være muligt at gennemføre alle undersøgelser på ét sted på samme dag (one-stop shop-konceptet).

Centralt for at løfte diabetesindsatsen vil være en løbende systematisk kvalitetssikring og vurdering af behandlingen. Med centret etableres mulighed for en 'virtuel samling' af data fra personer med diabetes fra hele Region Midtjylland, og i samarbejde med relevante parter vil den eksisterende kvalitetssikrings- og udviklingsfunktion kunne udbygges. Udover de mest gængse kliniske indikatorer kan data omfatte f.eks. øjenscreeningsbilleder. Med udgangspunkt i den øgede volumen i data, som etablering af centret og samarbejdet om centret giver anledning til, vil det være muligt at foretage omfattende databaserede analyser og kvalitetssikring af behandlingen i regionen. Målet er at sikre et yderligere løft i behandlingen, ligesom det være muligt at stille skarpt på udvalgte fokusområder.

3.2. Ambition for forskning

Steno Diabetes Center Aarhus skal levere forskning i højeste internationale klasse, som bygger på det eksisterende stærke samarbejde med Aarhus Universitet og det stærke forskningsmiljø på Aarhus Universitetshospital inden for diabetes. Dette skal endvidere ske i et samarbejde med forskningsmiljøer i regionen og i udlandet, de øvrige Steno Centre og omkring forskeruddannelse med det Danske Diabetes Akademi. Målet er at bidrage til bedre forebyggelse, tidligere opsporing samt til

bedre og forskningsbaseret behandling af diabetes og diabeteskomplikationer. Målet er desuden at generere resultater og viden, som bidrager til at forbedre den enkeltes liv med diabetes. Det er centralt for al forskning i centret, at omsætte gode forskningsresultater til det daglige arbejde i diabetesindsatsen, for at sikre en løbende udvikling i den høje kvalitet af diabetestiltag i alle sektorer.

På den baggrund skal Steno Diabetes Center Aarhus bl.a.:

- ▶ Konsolidere og styrke de eksisterende veletablerede og stærke forskningsområder inden for diabetes på Aarhus Universitetshospital:
  - Insulinresistens - basale og kliniske aspekter.
  - Senkomplikationer - biomarkører og intervention.
  - Fedme og kost - adipocytinflammation, triglyceridmetabolisme, diætintervention og kontrol af patienter efter fedmekirurgi.
  - insulinbehandling - farmakokinetiske og farmakodynamiske studier.
- ▶ Sikre forskning i diabetesbehandling i almen praksis igennem udbygning af samarbejdet med Institut for Folkesundhed ved Aarhus Universitet og Forskningsenheden for Almen Praksis. Målet er at styrke det sammenhængende behandlingsforløb mellem hospitaler, primærsektoren og kommunerne, at kvalificere den tidlige opsporing af diabetes og behandlingen af diabetes i almen praksis.
- ▶ Styrke forskning i det sammenhængende behandlingsforløb på tværs af sektorer. Målet er at understøtte udviklingen af et sømløst diabetesforløb, hvor der er fokus på tidlig opsporing og diagnostik samt koordinerede indsatser.
- ▶ Styrke forskningsindsatsen med fokus på den individuelle diabetesbehandling, der sikrer den rette involvering af personer med diabetes, samt tilpasning af behandlingsindsats til særligt komplekse problemstillinger, f.eks. overgangen fra barn til voksen, udsatte grupper og multisyge. Forskning i den individuelle diabetesbehandling kan med fordel involvere ny teknologi, samt en gentænkning af form og hyppighed for det traditionelle kontrol- og statusbesøg. Målet er at sikre en fleksibel diabetesindsats, der er tilpasset den enkeltes behov, og som øger den enkeltes efterlevelse af diabetesbehandlingen og dermed behandlingsresultatet.
- ▶ Anvende den store diabetespatientkohorte og den virtuelle samling af data og prøver, som etableringen af centret giver adgang til regionalt. Målet er blandt andet at styrke den bio-epidemiologiske forskning og sikre højeste kvalitet i behandlingen blandt alle personer med diabetes i Region Midtjylland.
- ▶ Understøtte forskningsindsatsen med en udbygning af samarbejdet med forskningsmiljøer ved Aarhus Universitetshospital inden for neurologi, obstetrik, klinisk epidemiologi, oftalmologi, nefrologi, molekylærbiologi, det kardiovaskulære område samt øvrige forskningsmiljøer ved regionshospitalerne, og Aarhus Universitet inden for basalforskning, socialmedicin og folkesundhed, blandt andet på baggrund af fysisk integration af relevante specialer i Steno Diabetes Center Aarhus. Målet er blandt andet at øge viden om udsatte grupper og multisyge med diabetes med henblik på at opnå målrettet behandling.

For at understøtte samarbejdet etablerer Novo Nordisk Fonden en pulje, Steno Collaborative Grants, der kan søges til lokale, nationale og internationale samarbejdsprojekter.

Et fundament for forskningsindsatsen er, at centret kan tiltrække de allerbedst kvalificerede forskere. Der skal derfor i regi af centret etableres et langsigtet rekrutterings- og karriereprogram for kliniske forskere. Målet er at sikre et frugtbar og kompetetivt fagligt miljø, så Steno Diabetes Center Aarhus og Danmark også på længere sigt kan bibeholde sin forskningsmæssige position i verdenseliten.

3.3. Ambition for tidlig opsporing og forebyggelse

Steno Diabetes Center Aarhus skal igennem forskning og samarbejde med kommuner og almen praksis bidrage til at implementere tiltag til forebyggelse af diabetes og forebyggelse af senkomplikationer.

På den baggrund skal Steno Diabetes Center Aarhus bl.a.:

- ▶ Opbygge, indsamle og implementere viden om effektiv primær forebyggelse – i et nært samarbejde med kommuner, almen praksis og relevante forskningsenheder, herunder Steno Diabetes Center Copenhagens enhed for Sundhedsfremmeforskning. Målet er at reducere overvægt og fremme motion og sund kost og hermed mindske udviklingen af type 2-diabetes.
- ▶ Sikre et styrket fokus på tidlig opsporing bl.a. igennem en stratificeret tilgang i samarbejde med almen praksis og kommunerne. Samarbejdet skal sikre, at alle borgere med diabetes i Region Midtjylland får stillet diagnosen så tidligt i sygdomsforløbet som muligt og så nuanceret som muligt, så man ved sygdomsdebut kan tilrettelægge en personligt tilpasset behandlingsindsats. Målet er at iværksætte behandling så tidligt som muligt for at reducere risikoen for senkomplikationer.
- ▶ Udvikle og afprøve nye samarbejdsformer og nye løsningsmodeller inden for diabetesområdet, som kan bidrage til forebyggelse af diabetesforekomst i samarbejde med almen praksis og kommunerne.

3.4. Ambition for uddannelse

Centret skal være drivkraft for at løfte og udbygge uddannelsesindsatsen i forhold til både personer med diabetes og behandlere i sundhedssektoren i regionen. Indsatsen skal koordineres med de øvrige uddannelsesiltag, der er udviklet i regi af Steno Diabetes Center Copenhagen og andre Steno Centre.

På den baggrund skal Steno Diabetes Center Aarhus bl.a.:

- ▶ Styrke patientrettet undervisning og uddannelse, så flere modtager den, og så det sikres, at den i højere grad bliver skræddersyet til den enkeltes ønsker og vilkår. Ved at tilbyde intensive opstartsforløb på Steno Diabetes Center Aarhus sikres en volumen, der muliggør hold målrettet f.eks. alder, etnicitet, diabetesstadiet, mm. Målet er, at flere personer med diabetes modtager og gennemfører tilbuddet om uddannelse og får den optimale støtte til at kunne varetage egenomsorg.
- ▶ Styrke fokus på mestring af egen sygdom igennem patientundervisningen for at sikre, at hver enkelt person, der får diabetes, bliver ekspert i sin egen behandling. Størstedelen af livet for

en person med diabetes tilbringes udenfor sundhedssystemet, hvor den enkelte selv træffer valg om behandling og livsstil. Målet er, at et indgående kendskab til sygdommen, behandling, forebyggelsesstrategier, livsstil og til handling i akutsituationer betyder, at den enkelte er rustet til - og tryk ved - at håndtere sin egen sygdom.

- ▶ Styrke kontinuert uddannelse indenfor diabetes af fagprofessionelle. Målet er at sikre høj faglig kvalitet i behandlingen af diabetes.
- ▶ Dele faglig viden med sundhedsfagligt personale i hele sundhedsvæsenet (regionshospitalerne, almen praksis og kommunerne) igennem uddannelse, sparring og rådgivning. Målet er, at der igennem formidling af nyeste viden opnås samme høje niveau for behandling over hele regionen.

4. Styrkelse af samarbejdet om diabetesindsatsen i alle sektorer

På baggrund af visionerne og målsætningerne for Steno Diabetes Center Aarhus beskrives i dette afsnit den overordnede samarbejdsstruktur for diabetesbehandlingen i Region Midtjylland med udgangspunkt i Steno Diabetes Center Aarhus. Samarbejdsstrukturen skal understøtte et sammenhængende diabetesforløb og udbredelse af kvalitet i alle sektorer.

Derudover beskrives den eksisterende organisering af diabetesbehandling i Region Midtjylland og den foreslåede model for fremtidige patienttilhørsforhold i forbindelse med Steno Diabetes Center Aarhus.

4.1. Samarbejdsmodel mellem Region Midtjyllands hospitaler

Steno Diabetes Center Aarhus skal være et fælles center for personer med diabetes og sundhedsfaglige personer, der beskæftiger sig med diabetes i region og i kommuner. Centret skal derved udgøre 'hjertet' i diabetesbehandlingen i Region Midtjylland, og fungere som fælles videns- og kompetencecenter for det sundhedsfaglige personale og personer med diabetes.

Diabetesbehandling i Region Midtjylland ansues således som et samlet kredsløb, hvor personer med diabetes og sundhedsfagligt personale har deres gang ved både Steno Diabetes Center Aarhus og regionshospitalerne, og hvor der sker en løbende udveksling af viden og kompetencer på tværs af centret, regionshospitaler, kommuner og almen praksis. Denne udveksling skal sikre, at alle personer med diabetes i regionen modtager behandling af samme høje faglige kvalitet. Desuden skal den sikre oplevelse af et sammenhængende og koordinerede behandlingsforløb, uanset i hvilket behandlingsregi personen bevæger sig i og imellem.

Det følger heraf, at alle personer med diabetes og deres pårørende skal kunne drage nytte af den specialiserede viden og de særlige tilbud, som er ved centret. Det gælder de, som vælger at få hovedparten af deres behandling ved det lokale regionshospital såvel som de, som vælger at få behandling i almen praksis.

Derfor skal der med Steno Diabetes Center Aarhus etableres en formel samarbejdsstruktur mellem centret, regionshospitalerne og de øvrige aktører, der sikrer udvikling, udførelse og løft af standardbehandlingen.

I relation til behandling vil det formelle samarbejde mellem regionshospitalerne og centret bl.a. bestå af:

- ▶ Etablering af delestillinger og fokuserede ophold for regionshospitalernes læger ved centret.
- ▶ Udgående funktioner/ teams fra centret
- ▶ Tværgående rådgivnings-, kvalitetssikring og auditfunktioner
- ▶ Fælles forsknings- og udviklingsprojekter
- ▶ Fælles regionale behandlingsforløb for prioriterede patientgrupper

Regionshospitalet vil i denne sammenhæng få status som Steno Partners. Partnerskabet indebærer både et samarbejde med Steno Diabetes Center Aarhus om klinisk forskning og om behandling mellem de endokrinologiske afdelinger. Steno Partners modtager årligt en bevilling til understøttelse af dette samarbejde⁸, der blandt andet forventes at omfatte de ovenstående funktioner samt samarbejdsprojekter i regi af Steno Collaborative Grants-puljen.

4.2. Behandlingsstruktur

4.2.1. Diabetesbehandling i Region Midtjylland i dag

Diabetesbehandling i Region Midtjylland er i dag fordelt på fem hospitalsenheder og syv hospitalsmatrikler. Hovedfunktionsbehandling af type 1-diabetes og type 2-diabetes med symptomgivende komplikationer varetages således af samtlige hospitaler i regionen. Behandlingen af børn med diabetes varetages af regionens fire børneafdelinger ved hhv. Hospitalsenheden Vest, Hospitalsenhed Midt, Regionshospitalet Randers og Aarhus Universitetshospital.

Derudover går en meget stor gruppe af personer med diabetes (ca. 80 procent) i behandling hos egen praktiserende læge. Dette er hovedsageligt personer med ukompliceret type 2-diabetes⁹.

Al højtspecialiseret diabetesbehandling varetages af Aarhus Universitetshospital, herunder også behandling af prægestationel diabetes. Gravide med gestationel diabetes i insulinbehandling følges ligeledes ved Aarhus Universitetshospital, mens gravide med mild gestationel diabetes i diætbehandling ses ved deres lokale hospital.

Organiseringen af diabetesbehandling internt på hospitalerne er karakteriseret ved, at behandlingen er spredt over flere forskellige hospitalsafdelinger. Den primære opfølgning og behandling i diabetesambulatorierne sker ved de endokrinologiske afdelinger. Supplerende undersøgelser og behandlinger varetages imidlertid ved en række forskellige afdelinger, såsom hjertemedicinsk afdeling og øjenafdelingen.

Tabel 1 Oversigt over patienter tilknyttet hospitalerne i Region Midtjylland, 2015. Kilde: eSundhed.

Hospital	MIDT	HORSENS	VEST	RANDERS	AUH	Total
Diabetes samlet (unikke CPR-numre)	2.838	1.518	2.542	1.525	4.783	12.838
Type 1 med pumpe	188	130	208	60	305	877
Type 1 uden pumpe (voksne)	805	425	936	485	1.369	3.960
Type 2 (voksne)	1.738	852	1.136	864	2.412	6.876
Børn	131	35	151	98	217	613

⁸ Som en del af Novo Nordisk Fondens bevilling afsættes der en økonomisk ramme til partnerne.

⁹ I henhold til Region Midtjyllands forløbsprogram for type 2-diabetes.

Gestationel diabetes	49	99	163	58	257	565
Prægestationel diabetes	4	1	23	1	117	130
Højtspecialiseret diabetesbehandling					236	236

4.2.2. Diabetesbehandling i Region Midtjylland efter etablering af Steno Diabetes Center Aarhus

Samarbejdsmodellen (beskrevet i afsnit 4.1) er grundlaget for den fremtidige organisering af diabetesbehandlingen i Region Midtjylland. Herigennem kan diabetesbehandlingen i regionen anskues samlet, idet hele diabetespopulationen i regionen vil kunne få gavn af indsatserne forankret i centret, og herigennem kan diabetesbehandlingen i regionen også fremadrettet foregå lokalt eller på centret: På Steno Diabetes Center Aarhus, på regionshospitalerne og i almen praksis. Dette vil ske på baggrund af de samme behandlingsparadigmer. Personer med diabetes har forskellige situationer og livsvilkår, og tilrettelæggelsen af den enkeltes behandling aftales ud fra vedkommendes ønsker, behov og muligheder.

I det følgende er patienttilknytningen i Steno Diabetes Center Aarhus beskrevet.

Personer med **type 2-diabetes uden komplikationer** følges i overensstemmelse med forløbsprogrammet i almen praksis.

For:

- ▶ Personer med **type 2-diabetes og nytilkomne symptomgivende komplikationer¹⁰**,
- ▶ Personer med **nydiagnosticeret type 1 diabetes**,
- ▶ Personer, som påbegynder behandling med **insulinpumpe**,
- ▶ **Børn med nydiagnosticeret diabetes**

henvises der fra almen praksis og regionssygehusene til et intensivt opstartsforløb hos Steno Diabetes Center Aarhus. Formålet med opstartsforløbene er at give den enkelte en grundig indføring i sygdommen, behandlingen, forebyggelsesstrategier og livsstil, med henblik på at mobilisere en optimal og personligt tilpasset egenomsorg. Forløbet har endvidere til formål at sikre en grundig tværfaglig undersøgelse og komplikationsscreening foretaget af centrets fagligheder. Opstartsforløbene vil ikke alene være tilpassede den enkelte, men også målgrupperne. Således vil forløbet for børn eksempelvis involvere pårørende i højere grad end for de øvrige grupper. Det intensive opstartsforløb udvikles og implementeres som en del af de supplerende behandlingstiltag (jf. 6.2) i Steno Diabetes Center Aarhus.

Efterfølgende – og i overensstemmelse med reglerne om frit sygehusvalg – kan personen med diabetes vælge mellem fast opfølgning og behandling ved centret eller ved det lokale hospital afhængigt af ønsker og behov. Etableringen af specialklinikker ved centret vil betyde, at nogle personer med diabetes med særlig fordel kan fortsætte i opfølgning og behandling ved centret.

Gravide, som udvikler **gestationel diabetes**, henvises til et opstartsbesøg ved centret eller på lokalt sygehus, og alle gravide med behov for insulinbehandling følges efterfølgende på centret. Ved mild gestationel diabetes, hvor der tilbydes diætbehandling, kan patienten frit vælge mellem opfølgning og

¹⁰ I henhold til Region Midtjyllands forløbsprogram for type 2-diabetes.

behandling ved deres lokale hospital eller centret, idet gravide i diætbehandling dog som udgangspunkt føder ved deres lokale hospital.

Prægestationel diabetes, der er højt specialiseret behandling, varetages af centret.

Øvrig højt specialiseret behandling, herunder svær insulinresistens og præoperativ vurdering af insulinom, varetages af centret.

Desuden tilbydes **alle personer med diabetes** i regionen et statusbesøg, hvor der screenes for komplikationer i overensstemmelse med de gældende faglige retningslinjer. Statusbesøg kan finde sted på Steno Diabetes Center Aarhus eller på regionshospitalerne. På Steno Diabetes Center Aarhus udvikles og afprøves en model, hvor statusbesøget foregår som et sammedagsbesøg, hvor det er muligt at gennemføre alle undersøgelser i løbet af én dag. Modellen gennemføres, hvor ressourcer og de faglige kompetencer er til stede (tilbuddet omfatter eventuelt også personer med diabetes, hvor almen praksis er tovholder jf. forløbsprogrammet).

Akut behandling af personer med diabetes varetages forsat ved de fem akuthospitaler i Herning, Viborg, Randers, Horsens og Aarhus.

Tilknytningsforholdet for diabetesbehandlingen i Region Midtjylland er skitseret i nedenstående figur.

Figur 1 Oversigt over patienttilknytning til Steno Diabetes Center Aarhus og regionshospitaler. Tallene angiver afrundede 2015-patienttal.

	REGION MIDTJYLLAND	
Optageområde	Aarhus	Regionen i øvrigt
Center/Hospital	SDCA	Regionshospitalerne*
Type 2 u. kompl. (~72.000)	Rutinekontakt og kontrol hos egen læge (forskning evt. hos SDCA)	
Type 2 m. kompl. (~7000) <i>Hovedfunktion</i>	SDCA	Opstartsforløb hos SDCA. Lokal ambulant kontrol og behandling**
Type 1 u. pumpe (~4000) <i>Hovedfunktion</i>		Opstartsforløb hos SDCA. Lokal ambulant kontrol og behandling
Type 1 m. pumpe (~900) <i>Hovedfunktion</i>		Opstartsforløb hos SDCA. Lokal ambulant kontrol og behandling
Børn (~600) <i>Hovedfunktion</i>		Opstartsforløb hos SDCA. Lokal ambulant kontrol og behandling
Gestationel diabetes (~600) <i>Regionsfunktion</i>		SDCA
Prægestationel diabetes (~130) <i>højt specialiseret funktion</i>	SDCA	
Øvrig, højt specialiseret behandling (~250) <i>Højt specialiseret funktion</i>	SDCA	

*Hospitalsenhed Midt, Hospitalsenheden Vest, Hospitalsenheden Horsens og Regionshospitalet Randers

** Visitation af patienter følger Region Midtjyllands forløbsprogram på området.

SDCA	Lokale regionshospitaler	Almen praksis
------	--------------------------	---------------

4.2.3. Det samlede patientunderlag for Steno Diabetes Center Aarhus

Pt. behandles lidt over 13.000¹¹ personer med diabetes på Region Midtjyllands hospitaler. Baseret på udviklingen i forekomsten af diabetes og på befolkningsudviklingen generelt, forventes der i 2021 at være knap 16.000 patienter.

Baseret på udviklingen i antallet af diabetespatienter, behandlingsmodellen og de patientcentrerede behandlingsmuligheder forventes antallet af patienter tilknyttet Steno Diabetes Center Aarhus¹² at være 8.000-8.500 årligt. Det skal dog bemærkes, at forudsætningerne for beregning af et fremtidigt patientunderlag skal kvalificeres yderligere.

4.3. Tværsektoriel samarbejdsmodel

I Region Midtjylland er der tradition for et stærkt og frugtbart samarbejde mellem kommunerne, almen praksis og regionen. Det er visionen, at Steno Diabetes Center Aarhus kan bygge videre på denne tradition og etablere et samarbejde, som ønskes udfoldet i en dialog med almen praksis og kommunerne. Steno Diabetes Center Aarhus vil blive regionens videns- og kompetencecenter som de forskellige aktører kan samarbejde med. Udfoldelsen af det tværsektorielle samarbejde er en væsentlig faktor for indfrielsen af den samlede vision for Steno Diabetes Center Aarhus om, at flere personer med diabetes skal have et bedre liv, og at tilvæksten af nye diabetestilfælde skal begrænses. I relation til en styrkelse af forebyggelsesindsatsen har almen praksis og kommunerne endvidere en særlig position som nøgleaktører i forbindelse med forebyggelse og opsporing af diabetes. Nedenfor er beskrevet almen praksis' og kommunernes rolle i diabetesindsatsen.

- ▶ Almen praksis varetager langt størstedelen af behandlingen af personer med type 2-diabetes – op til 80 procent. Almen praksis leverer et borgernært tilbud af høj kvalitet og sikrer tryk og kontinuitet i behandlingen. Det er ambitionen, at dette stærke afsæt for behandling yderligere styrkes, særligt set i lyset af den stigende andel personer med type 2-diabetes. En stærk praksissektor rummer således både væksten af ukomplicerede diabetespatienter såvel som den øgede andel af diabetespatienter, der lever med senkomplikationer.
- ▶ Kommunerne varetager rehabiliterings- og plejeopgaven for personer med diabetes. Senkomplikationer kan være forskelligartede og vanskelige, hvorfor et højt kompetenceniveau blandt pleje- og rehabiliteringspersonale og et nært samarbejde med hhv. almen praksis og hospitalssektoren er centralt for at sikre høj kvalitet i den samlede behandlings- og plejeindsats.
- ▶ Kommunerne varetager endvidere ansvaret for sundhedsfremme og for den primære forebyggelse, der skal forhindre sygdom i at opstå, hos børn og unge såvel som hos voksne og ældre.

Det tværsektorielle samarbejde er i særlig grad væsentligt i forhold til behandling og forebyggelse af type 2-diabetes, fordi sygdommen er kendetegnet ved at involvere mange aktører på tværs af sektorerne – herunder i særdeleshed almen praksis og kommunerne:

I forløbsprogrammet for type 2-diabetes beskrives den samlede tværfaglige, tværsektorielle og koordinerede indsats for personer med type 2-diabetes i regionen. Forløbsprogrammet for type 2-

¹¹ Tallet omfatter få dubletter. Tallene omfatter endvidere enkeltstående besøg, såsom øjenscreening.

¹² Med tilknytning forstås patienter, der har Steno Diabetes Center Aarhus som fast behandlingssted.

diabetes er en delaftale til sundhedsaftalen og hviler således på de politiske aftalte værdier i denne. Programmet tager afsæt i anbefalinger for det sygdomsstadie (afhængig af sygdomskompleksitet), som patienten befinder sig på, og beskriver den sundhedsfaglige indsats og den dertil hørende organisering med dette udgangspunkt.

Forløbsprogrammet for type 2-diabetes vil være udgangspunktet for udfoldelsen af det tværsektorielle samarbejde omkring behandling og rehabilitering i regi af Steno Diabetes Center Aarhus. Samarbejdet vil samtidig være en unik ramme for at sikre fuld implementering, monitorering og udvikling af forløbsprogrammet.

5. Etablering af et center

5.1. Nye rammer

De fysiske rammer om Steno Diabetes Center Aarhus bliver en ny bygning indrettet ud fra behovet hos personer med diabetes. Ambitionen er at sikre trygge, let overskuelige og indbydende rammer til ambulans behandling af diabetes. Centret vil lade sig inspirere af førende diabetescentre og danne grundlag for tætte samarbejder bredt med forskningsmiljøer både internt i regionen, nationalt og internationalt. Centret vil rumme en række specialklinikker og vil sikre nær sammenhæng med relevante funktioner på Aarhus Universitetshospital. Den nye bygning skal indrettes, så den understøtter den tætte integration mellem behandlingen og forskningen.

Ambition og grundprincipper:

Ambitionen er et center med optimale fysiske rammer i forhold til at understøtte visionen. Dette gøres bedst ved at sikre:

- ▶ Central placering i forhold til øvrige hospitalsfunktioner samt forskning (Core center funktion).
- ▶ Samling af alle relevante behandlere ét sted.
- ▶ Indbydende og ikke-hospitalslignede fysiske rammer.
- ▶ Indretning og omgivelser der tilgodeser personer med diabetes i alle aldre.
- ▶ Let tilgængelighed.
- ▶ Understøtte sammenhængende behandlingsforløb.
- ▶ Understøtte effektive arbejdsgange.

Med dette udgangspunkt placeres Steno Diabetes Center Aarhus i Forum ved Aarhus Universitetshospital. Centret vil fremstå som en selvstændig enhed med fysisk forbindelse til de øvrige hospitalsfunktioner. Den nyetablerede letbane sikrer let adgang fra bymidten til hospitalet, ligesom der også sikres gode parkeringsforhold til centrets patienter i umiddelbar nærhed af centret.

Nybyggeriet af Aarhus Universitetshospital er i sin afsluttende fase. De første udflytninger forventes i efteråret 2016, og hospitalet forventes fuldt udflyttet i maj 2019. I byggeriet af Steno Diabetes Center Aarhus trækkes der på erfaringerne fra det igangværende hospitalsbyggeri. Dette gælder både i forhold til arbejdet med standarder, logistik, koncepter og samdrift med det øvrige hospital. Principperne for Steno Diabetes Center Aarhus' fysik er derfor funderet i det allerede eksisterende arbejde:

- ▶ Samdrift med øvrigt hospital, hvor det er muligt.
- ▶ Aarhus Universitetshospital i Skejbs arealstandarder benyttes i rumprogram.
- ▶ Fleksibilitet af rum.

- ▶ Rationel udnyttelse af rum.

5.2. Areal

Med udgangspunkt i det estimerede patientantal og den deraf drevne aktivitet, er det et foreløbigt skøn, at størrelsen på den nye bygning vil være i størrelsesordenen 5.500-6.500 m² netto – svarende til 11.-13.000 m² brutto.

5.3. Ejerskab

Bygningen ejes af Region Midtjylland, og anvendelsen af bygningen er formålsbestemt i 30 år.

6. Styringsmodel og finansiering

6.1. Styringsmodel

Etablering og udvikling af Steno Diabetes Center Aarhus og af diabetesindsatsen i Region Midtjylland er en kompleks opgave, der er ny af sin art og har mange aktører. Som følge heraf skal ledelsen være både handlekraftig og strategisk.

Ledelsen af Steno Diabetes Center Aarhus består af en bestyrelse og en centerdirektør.

Bestyrelse: Formandskabet i bestyrelsen varetages af den ansvarlige koncerndirektør fra Region Midtjylland. Herudover vil bestyrelsen sammensættes med vægt på faglige og ledelsesmæssige kvalifikationer, og med relevante samarbejdspartnere. Novo Nordisk Fonden udpeger et bestyrelsesmedlem.

Bestyrelsens ansvarsområder omfatter fastlæggelse af strategi og faglig profil. Det overordnede ansvar for at monitorering og opfølgning af de mål, der er fastsat for centerets resultater og virke foretages tilfredsstillende, påhviler bestyrelsen. Bestyrelsen afrapporterer årligt til Region Midtjyllands politiske ledelse efter nærmere aftalte retningslinjer. Bestyrelsen er øverste konflikthåndterende instans.

Bestyrelsen fastlægger budgettet for den supplerende behandling inden for rammen af bevillingsaftalen mellem Region Midtjylland og Novo Nordisk Fonden. For standardbehandlingen (se afsnit 6.2) fastsættes budgettet af hospitalsledelsen på Aarhus Universitetshospital på samme måde som afdelingsbudgetter.

Centerdirektør: Den daglige ledelse af Steno Diabetes Center Aarhus varetages af en centerdirektør, der er udpeget af bestyrelsen, og som refererer til bestyrelsen. Sammen med koncerndirektøren i Region Midtjylland har centerdirektøren indstillingsretten til bestyrelsen.

Centerdirektøren råder over det samlede budget for Steno Diabetes Center Aarhus. Centerdirektøren er for den supplerende behandling ultimativt ansvarlig overfor bestyrelsen, og for standardbehandlingen ultimativt ansvarlig overfor hospitalsledelsen.

Samarbejde: Centerdirektøren sikrer sammen med hospitalsledelsen på Aarhus Universitetshospital integrationen af centrets ydelser og opgaver i det samlede hospitalsvæsen i Region Midtjylland. I den forbindelse skal der være særlig fokus på integration til resten af endokrinologien med sammenhængende patientforløb som målet.

Samarbejdet med eksterne parter som f.eks. kommuner og almen praksis understøttes af Steno Diabetes Center Aarhus såvel som af Aarhus Universitetshospital.

Aarhus Universitetshospital er ansvarlig for levering af en lang række infrastrukturkomponenter til Steno Diabetes Center Aarhus. Dette sker efter aftale med ledelsen af centret.

6.2. Finansieringsmodel

Region Midtjylland og Novo Nordisk Fonden finansierer i fællesskab Steno Diabetes Center Aarhus. Det er en forudsætning for begge parter, at der er klart definerede og adskilte roller i forhold til finansieringen af centrets delelementer.

De overordnede principper for fordelingen af finansieringsansvaret er, at Region Midtjylland som hidtil finansierer standardbehandling, dvs. behandling af høj kvalitet i henhold til nationale retningslinjer, samt den kontinuerte udvikling af standardbehandlingen. Region Midtjylland finansierer derudover drifts- og vedligeholdelsesomkostninger i forbindelse med Steno Diabetes Center Aarhus. Endelig bidrager Region Midtjylland med en byggemoden grund i Forum ved Aarhus Universitetshospital i Skejby.

Med udgangspunkt i et patientunderlag på 8.000 – 8.500 i 2021, samt centrets ambitioner for udviklingen, tilfører Novo Nordisk Fonden en bevilling, der muliggør et substantielt løft til supplerende og udviklingsorienterede aktivitetsområder. De supplerende aktiviteter udgør et tillæg til de eksisterende standardtilbud.

Centret vil være ansvarlig for at udvikle supplerende aktiviteter i henhold til de overordnede linjer i visionsoplægget, beskrevet i afsnit 3 for hhv. behandling, forskning, tidlig opsporing og forebyggelse samt for uddannelse. Som beskrevet i afsnit 4.2.2 vil en væsentlig del af de supplerende aktiviteter være etablering af tilbud om intensive opstartsforløb for alle i regionen med type 2-diabetes og nytilkomne symptomgivende komplikationer, for alle med nydiagnosticeret type 1-diabetes, for alle der påbegynder insulinpumpebehandling, og for alle børn og unge med nydiagnosticeret diabetes. En yderligere konkretisering og prioritering af de supplerende aktiviteter vil ske i dialog med de relevante aktører på området i konkretiseringen af visionen, jf. afsnit 7.

Bevillingens størrelse vil tage afsæt i den merbevilling, der er givet til SDCC i Region Hovedstaden, og i befolkningsstørrelsen i Region Midtjylland.

Derforuden finansierer Novo Nordisk Fonden omkostningerne til opførelsen af det nye center, jf. figur 2.

Novo Nordisk Fondens samlede bevilling til etableringen og driften af Steno Diabetes Center Aarhus forventes at have en varighed på 10 år med en indfasning af driftsbevillingen over tre år. Der er ingen maksimal levetid for støtten fra Novo Nordisk Fonden. En evt. forlængelse af grundbevillingen vil blive besluttet på baggrund af en evaluering, der gennemføres syv år efter bevillingens påbegyndelse. En forlængelse af bevillingen vil herefter have en varighed på fem år. Hvis bevillingen ikke forlænges efter udløbet af den initiale 10-årige bevilling, vil regionen modtage en toårig udfasningsbevilling.

Figur 2 på næste side beskriver de overordnede roller i finansiering af den styrkede indsats.

Figur 2 Roller i finansieringen af den styrkede indsats på diabetesområdet i Region Midtjylland.

	Region Midtjylland	Novo Nordisk Fonden
Behandling	<i>Standard behandling: Ambulant og stationær kontrol og behandling, inkl. uddannelse, kvalitetsudvikling og -sikring m.m.</i>	<i>Grundbevilling til supplerende og udviklingsorienterede aktiviteter, herunder støtte til kvalitetssikring.</i>
Klinisk forskning	<i>Eksisterende forskningsaktivitet videreføres (tilknyttede forskere/driftsbudget) fra Region Midtjylland.</i>	<i>Grundbevilling til nye forskningsprojekter /-grupper i centret.</i>
Administration / infrastruktur	<i>Alle driftsomkostninger tilknyttet SDCA, såsom drift, hvilket omhandler IT, logistik, vareforsyning, rengøring og servicefunktioner samt vedligeholdelse af de fysiske rammer.</i>	<i>Administrative støttefunktioner til de nye aktiviteter tilknyttet SDCA.</i>
Uddannelse og forebyggelsesindsatser	<i>Eksisterende uddannelsesaktiviteter rettet mod sundhedsprofessionelle og patienter/ pårørende videreføres.</i>	<i>Grundbevilling, som muliggør etablering og drift af specifikke initiativer for at løfte uddannelse af sundhedsprofessionelle og patienter/ pårørende samt af specifikke forebyggelses-initiativer, herunder tidlig opsporing.</i>
Byggeomkostninger	<i>Grundareal (inkl. klargøring af byggegrund). Budgetterede, men ikke disponerede udgifter til etablering/aptering af diabetesrelaterede funktioner i nybygningen af Aarhus Universitetshospital.</i>	<i>Opførelse af bygning. Evt. etablering af parkeringsmulighed til centrets patienter.</i>

Det er en tilgrundliggende forudsætning, at finansieringen af standardbehandlingen underlægges de samme styringsmæssige retningslinjer som de, der er gældende for al anden klinisk aktivitet i Region Midtjylland. Således er standardbehandlingen på diabetesområdet underlagt de samme vilkår i budgetlægningen som alle andre specialeområder.

Det er endvidere en tilgrundliggende forudsætning, at Steno Diabetes Center Aarhus følger Region Midtjyllands faglige retningslinjer. Novo Nordisk Fondens støtte vil forudsætte en realisering af målsætningerne og rammerne for Steno Diabetes Center Aarhus, sådan som de fremgår af dette visionsoplæg, og som de vil blive konkretiseret i det videre arbejde (jf. afsnit 7).

---

7. Proces for videre udvikling og implementering

Region Midtjylland og Novo Nordisk Fonden har udarbejdet det foreliggende visionsoplæg, som forelægges til godkendelse i Regionsrådet for Region Midtjylland i august 2016 og bestyrelsen for Novo Nordisk Fonden i september 2016.

Visionsoplægget danner grundlag for det videre samarbejde mellem Region Midtjylland og Novo Nordisk Fonden, som efter godkendelsen i fællesskab udarbejder en konkretisering af visionsoplægget og initiativerne. I denne proces skal sikres en bred inddragelse af relevante parter såsom personer med diabetes, kommuner, klinikere, praksissektoren og uddannelses- og forskningsinstitutioner m.fl. Processen forventes færdig i løbet af 1. halvår 2017.

Konkretisering af visionsoplægget og initiativerne, herunder budget, indstilles herefter til godkendelse i Regionsrådet for Region Midtjylland og bestyrelsen for Novo Nordisk Fonden. Herefter udarbejdes og underskrives det endelige juridiske aftalegrundlag for samarbejdet.

